

**อัตราส่วนที่เหมาะสมของใบกระถินและสาหร่ายสไปรูลิน่าสอดทึบมีต่อ
การเร่งสีปลาแฟนซี-คาร์ฟสายพันธุ์ Cha – goi**

**The Optimum Level of Wils Tamarind (Leucaena leucocephala) and fresh Spirulina for
promoting pigmentation in Fancy carp (Cha – goi)**

นฤมล อัศวเกศมนี บรรณิการ์ สิงห์เกิด และสุพร เกื้อพิทักษ์¹
Naruemon Usawakesmanee Kannika Singkerd and Suporn Kaupstituak

Abstract

The optimum level of Wils Tamarind (Leucaena leucocephala) and fresh Spirulina for promoting pigmentation of Fancy carp (Cha – goi) was determined. The carps with 1 cm. in length and 2 gm in weight were raised in plastic trays (44 x 63 x 29 cm.) equipped with air circulation and water filtration. Trays were filled with 30 liters of water and changed daily. Everyday at 08:30 am. and 4:30 pm. ; each groups of the fish was fed with a different formular of diet supplemented with different levels of Wils Tamarind and fresh Spirulina.

The experiment showed that the diet supplemented with 5% Wils Tamarind leaf and 15% fresh spirulina gave strongest red and yellow pigments. The growth rates of fish fed with different diets were not different but the survival rates was highest in diet supplement with 15 % Wils Tamarind and 5 % fresh Spirulina .

บทคัดย่อ

ศึกษาอัตราส่วนที่เหมาะสมของใบกระถินและสาหร่ายสไปรูลิน่าสอดทึบมีต่อการเร่งสีปลาแฟนซี-คาร์ฟ (Cha – goi) โดยใช้อาหารทดลองที่มีอัตราส่วนของใบกระถินและสาหร่ายสไปรูลิน่าสอดแตกต่างกัน 5 ระดับ ทดลองเลี้ยงในกะบะพลาสติกขนาด 44 x 63 x 29 เซนติเมตร บรรจุน้ำ

¹โปรแกรมวิชาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 9000

Aquaculture Program , Faculty of Agricultural Technology, Songkhla Rajabhat University,
Muang, Songkhla 90000 Thailand.

ประมาณ 30 ลิตร ทุก ๆ กะบะ มีการใช้อุปกรณ์ให้อาหารและอุปกรณ์กรองน้ำ 1 ชุด และทำการเปลี่ยนถ่ายน้ำทุกวันเพื่อควบคุมคุณภาพน้ำให้เหมาะสมตลอดการเลี้ยงให้อาหารทดลองวันละ 2 ครั้ง คือ 08.30 น. และ 16.30 น. โดยให้ปลากินอาหารจนอิ่ม ทำการประเมินอิทธิพลของอาหารทดลอง ด้วยการวัดสีและชั่งน้ำหนักปลาก่อนทดลองและหลังจากการทดลองเลี้ยง 2 สัปดาห์ต่อครั้งเป็นเวลา 2 เดือน สำหรับการประเมินอิทธิพลของอาหารศึกษาจากสีที่เปลี่ยนแปลง เปอร์เซ็นต์น้ำหนักที่เพิ่มขึ้นเมื่อสิ้นสุดการทดลอง อัตราการลดตาย เมื่อสิ้นสุดการทดลอง พบว่าปลาที่ได้รับอาหารที่มีปริมาณใบกระถิน 5 และสาหร่ายสีปูรุ่ไวน่าสุด 15% เป็นส่วนผสมจะมีความเข้มของสีแดงและสีเหลืองมากที่สุด นอกจากนี้อาหารทดลองที่มีปริมาณใบกระถินและสาหร่ายสีปูรุ่ไวน่าสุดเป็นส่วนผสมในปริมาณที่แตกต่างกันนี้มีผลต่ออัตราการรอด แต่ไม่มีผลต่ออัตราการเจริญเติบโต จากการทดลองนี้แสดงให้เห็นว่าในกระถินและสาหร่ายสีปูรุ่ไวน่าสุดนอกจากเป็นอาหารโปรตีนแล้วยังเป็นแหล่งรังควัตถุในการร่างสีปลาแฟ芬ซีคาร์ฟด้วย

คำสำคัญ : ใบกระถิน, สีปูรุ่ไวน่า, ปลาแฟ芬ซีคาร์ฟ

บทนำ

ปลาแฟ芬ซีคาร์ฟ

ปลาแฟ芬ซีคาร์ฟ มีชื่อเดิมเป็นภาษาญี่ปุ่นว่า “Nishikigoi” เป็นปลาตะรากูลใหญ่ตระกูลหนึ่งที่รู้จักกันดีในนามของ Cyprinidae ที่ซึ่งมีมากกว่า 2,000 สายพันธุ์ ปลาแฟ芬ซีคาร์ฟเป็นปลาที่มีสีสันที่สดใสสวยงาม (บรรณ์ ชิน ไพศาล, 2547) ปลาแฟ芬ซีคาร์ฟมีชื่อสามัญว่า FANCY CARP ที่กล้ายพันธุ์มาจากการพันธุ์ Cyprinus carpio ปลาแฟ芬ซีคาร์ฟสายพันธุ์ Cha-goi ซึ่งเป็นสายพันธุ์ของปลาแฟ芬ซีคาร์ฟ ที่มีลำตัวสีส้มแเก่มน้ำตาลซึ่งพบในกลุ่มลูกปลาiko กอนดอยท์ซูกอย ปลาแฟ芬ซีคาร์ฟชนิดนี้ไดเริ่วในระยะเวลาอันสั้น ปลาขนาดใหญ่ก็จะเป็นที่ชื่นชอบและมีคุณค่ามากกว่า สีสันของปลาในนี้จะเป็นสีสดใสในช่วงฤดูใบไม้ร่วง และจะถูกฝึกให้เชื่องได้ง่าย Cha - goi เมื่อว่าสีที่ออกมานี้จะอ่อนเกินไป แต่ถ้าเป็นที่ชื่นชอบของผู้เลี้ยงที่ชอบปลาแฟ芬ซีคาร์ฟที่มีรูปแบบเรียบๆ สำหรับการทดลองนี้ได้นำปลาแฟ芬ซีคาร์ฟสายพันธุ์ Cha - goi เนื่องจากหาซื้อได้ง่ายตามห้องตลาดและมีสีสันอ่อน เนื่องในการนำมาเปรียบเทียบสีเพรำน้ำจะเห็นผลการทดลองได้ชัดเจนยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังมีลำตัวสีส้มแเก่มน้ำตาล ปลาแฟ芬ซีคาร์ฟสายพันธุ์นี้ เมื่อแรกเกิดจะมีลักษณะออกเสียงและต่อมาจะมีการเปลี่ยนแปลงสีของลำตัวเป็นสีเหลืองสดใสเมื่อปานามีอายุมากขึ้น ซึ่งระยะเวลาที่ใช้ในการเปลี่ยนสีขึ้นกับคุณภาพของอาหารและน้ำที่ใช้เลี้ยงปลา ซึ่งถ้าสามารถทำให้ปลาเปลี่ยนสีเร็วขึ้น โดยใช้สารอาหารจากธรรมชาติจะเป็นการลดต้นทุนและเพิ่มคุณค่าให้แก่ปลา

กระถิน

กระถิน *Leucaena leucocephala (lamk.)de Wit* อัญชันวงศ์ Leguminosae มีชื่อสามัญว่า White Popinac, Lead Tree, Wils Tamarind ในกระถินสามารถนำมาใช้เลี้ยงสัตว์ซึ่งมีโปรตีนสูงถึง 50% และนำไปใช้เป็นอาหารสัตว์ได้ในกระถินและกิ่งอ่อนของกระถินสด 8.5 ตัน จะผลิตกระถินป่นแห้งได้ประมาณ 1 ตัน สำหรับการใช้กระถินเป็นอาหารสัตว์นั้น พบว่ากระถินเป็นพืชตระกูลถั่วที่มีโปรตีนสูงเมื่อเทียบกับวัตถุคุณค่าอื่นๆ ของจากนั้น กระถินยังเป็นพืชที่นักแม่จะใช้เป็นช่วงฤดูร้อนที่ขาดแคลนน้ำกระถินก็ยังสามารถให้ส่วนที่เป็นสีเขียวสำหรับใช้เป็นอาหารสัตว์ แต่กระถินมีสารพิษชื่อไมโนโซน (Mimosine) ทำให้การใช้กระถินในอาหารสัตว์ได้ในปริมาณจำกัด (สายพันธุ์ ทัคครี, 2540) ในชนบทนิยมปลูกกันเป็นแนวริมน้ำ ในกระถิน และเกลือโพแทสเซียม นำมาทำเป็นปุ๋ยได้ ใบ ยอด ฝัก และเมล็ด ใช้เป็นอาหารสัตว์ วัว ควาย แพะ แกะ ฯลฯ ในกระถินมีสารเบต้าแคโรทีน แหล่งวิตามินเอ สารแซนโดฟิลเป็นสารสีให้ไว้แดง มีสารที่ทำให้ขาและผิวหนังไก่มีสีเหลือง สารเบต้าแคโรทีนนี้สูญเสียได้มากในระหว่างกระบวนการทำในกระถินป่น ในฤดูฝนในกระถินแห้งช้าต้องผึ่งหลายเดือน ในกระถินจะอับและเกิดการหมักเน่าได้ทำให้ในกระถินแห้งป่นมีสีออกคล้ำดำ

ในการปลูกในกระถินที่ต้องใช้ในกระถินเฉพาะส่วนที่เป็นใบยอดจำเป็นต้องมีการแยกเอา去้านย่อยและก้านใบออก ซึ่งจะทำให้ได้ในกระถินที่มีคุณค่าทางโภชนาณสูงขึ้นอีก ในกรณีอาจไม่จำเป็นต้องเดคในกระถินในรูปของใบรวม แต่สามารถตัดกิ่งและก้านกระถินมาจากการตัด ละ 2 - 3 ครั้ง ซึ่งใช้เวลาประมาณ 2 - 3 วัน ก็สามารถทุบหรือยำโดยใช้แรงงาน ลูกกลิ้ง หรือใช้รถยกต์ รถแทรกเตอร์บดทับ เพื่อให้ใบยอดหลุดออกจากก้านย่อย และก้านใบเมื่อแยกออกจากกิ่งแล้วจึงใช้ตะกรงขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 0.5 เซนติเมตร ร่อนเพื่อแยกใบกระถินเฉพาะส่วนใบยอดออก ซึ่งวิธีการนี้จะทำให้ได้ในกระถินที่มีสีเขียวเข้ม มีกลิ่นหอม โปรตีนสูง และมีเบต้าแคโรทีนสูงถึง 100 มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม (เรณุ เทพประภา และคณะ, 2545)

การใช้ใบกระถินป่นเป็นอาหารสัตว์

ใบกระถินป่นเป็นวัตถุคุณค่าทางอาหารที่เหมาะสมใช้พสมอาหาร โดยเฉพาะเลี้ยงสัตว์ปีกมาเป็นเวลานานแล้ว ปริมาณโปรตีนในใบกระถินที่ขายตามห้องตลาดทั่วไปจะพันแพระระหว่าง 14-30% ทั้งนี้แล้วแต่ร่วงในกระถินนั้นจะมีก้านหรือกิ่งปนมากน้อยเท่าไร หากปนมากโปรตีนก็จะลดลงอีกทั้งยังให้คุณค่าทางอาหารทั้งหมดของใบกระถินต่ำลงด้วย ทั้งนี้เพราะกิ่งและก้านใบกระถินมีคุณค่าทางอาหารน้อยมาก ใบกระถินแห้งล้วนๆ จะมีโปรตีนประมาณ 20-30% ปริมาณเยื่อใยต่ำ จึงมีคุณค่าทางอาหารสูง ใบกระถินแห้งป่นนั้นที่ขายในห้องตลาดทั่วไปจะมีโปรตีนเฉลี่ย 20% เยื่อใย 11%

ใบกระถินมีโปรตีนเป็นองค์ประกอบอยู่สูงสามารถนำมาเป็นแหล่งโปรตีนในอาหารสัตว์ เป็นอย่างดีถึงแม้ว่าโปรตีนที่ได้จากใบกระถินหรือใบพืชอื่นๆ จะมีโปรตีนที่ต่ำกว่าแหล่งโปรตีนที่

ได้จากการเมล็ดพืชนำมันกีตام แต่เป็นแหล่งโปรตีนที่หาจ่ายในท้องถิ่น และมีปริมาณมาก นอกจากนั้น ยังได้เบรุญในเรื่องราคาต่อหน่วยโปรตีนที่ได้จะถูกกว่าการพืชนำมันดังนั้นจึงเป็นอีก แนวทางหนึ่งที่จะช่วยลดต้นทุนของอาหารໄได้ ในกรณีเป็นที่นิยมนำมาทำอาหารสัตว์ เช่นอาหาร สุกร อาหารไก่ อาหารเป็ด ซึ่งในในกรณีนี้โปรตีนเฉลี่ยประมาณ 24.4% มีเยื่อไข่ประมาณ 11% แต่อย่างไรก็ตาม ในกรณีปืนที่มีข่ายตามห้องคลาดมีคุณภาพที่แปรปรวนมากเนื่องจากมีการ ปลอมปนกับก้าน ลำต้นของในกรณีลงไปด้วย จึงทำให้โปรตีนต่ำลงเยื่อไข่สูงขึ้น ซึ่งความสามารถ สังเกตคุณภาพปลอมปนได้โดยหากเป็นในกรณีปืนล้วนๆ จะมีสีเขียวและไม่มีเศษไม้ปាบมา ดังนั้น ในการที่จะนำเอาในกรณีปืนมาผสมอาหารสัตว์จะต้องมีการตรวจสอบให้ดีก่อนว่าคุณค่ากันเงินที่ เสียไปหรือเปล่า คุณภาพของในกรณีปืนจะขึ้นอยู่กับหลักปัจจัย เช่นวิธีการผลิต การอบ การ ตากแดด หากทำผิดวิธีจะทำให้ได้ในกรณีปืนที่คุณภาพไม่ดีด้วยเช่นกัน แต่อย่างไรก็ตามใน กรณีปืนที่นิยมผสมลงในอาหารในไก่ไก่ และไก่กระทง เพื่อเป็นสารสีแก่ไก่แดง และทำให้ขา รวมถึงสีผิวนังของไก่มีสีเหลืองน่ารับประทาน สำหรับอาหารสุกรสามารถแทนกากระดึงเหลือง ได้ 25% และใช้ในสูตรอาหารไม่เกิน 4% หากมีการเสริมเพอรัสซัลเฟตลงไปในสูตรอาหารจะ สามารถใช้ได้สูงถึง 15% ในสูตรอาหาร หากใช้ในกรณีปืนที่แซ่บแล้วจะสามารถใช้ได้สูงถึง 25% ในสูตรอาหาร การใช้ในกรณีปืนในอาหารไก่จะใช้เพื่อช่วยเพิ่มสีในไก่แดงและในไก่ กระทงจะช่วยให้ผิวนังของไก่เป็นสีเหลือง อาหารในโภคภัยสามารถใช้ได้สูงถึง 50%

สาหร่ายสีปูรุ่นไน

สาหร่ายสีปูรุ่นไนจัดอยู่ใน Phylum Cyanophyta Class Cyanophyceae Order Oscillatoriaceae Family Oscillatoriaceae สาหร่ายสีปูรุ่นไน หรือสาหร่ายเกลียวทอง (*Spirulina spp.*) เป็นสิ่งมีชีวิตที่ก่อกำเนิดมาบนโลกมานานแล้ว สาหร่ายสีปูรุ่นไนประกอบด้วยเซลล์รูป ทรงกระบอกหลากรูปหลายเซลล์มารียงต่อกันเป็นสาย และบิดเป็นเกลียว การบิดเป็นเกลียวเป็นลักษณะ เนพาะที่ทำให้สาหร่ายสีปูรุ่นไนแตกต่างจากสาหร่ายชนิดอื่น แต่การบิดเป็นเกลียวมากเกลียวหน้อย หรือจะกล้ายเป็นเส้นตรงได้ภายในสภาวะบางอย่าง โดยธรรมชาติ หรือปัจจัยที่กำหนด เช่น แสง และอาหาร (ชิตา เพชรนภ.,2546) สาหร่ายสีปูรุ่นไนเป็นสิ่งมีชีวิตชนิดที่พบในพรการไอโซ (prokaryotes) ซึ่งยังไม่มีนิวเคลียสที่แท้จริง (<http://kanchanapisek.or.th>) มีลักษณะเป็นสายเกลียว คล้ายสปริงยีด มีความกว้าง 3 - 8 ไมโครเมตร ยาว 300 - 500 ไมโครเมตร พับเห็นอยู่ทั่วไปในน้ำ จีด น้ำเค็ม และน้ำกร่อย โดยเฉพาะในน้ำที่มีค่าความเค็มเป็นค่าสูงและมีค่าความเค็มสูง เจริญเติบโตได้ที่ pH 8 อุณหภูมิ 32 - 40 องศาเซลเซียส (www.elib-online.com)

สาหร่ายสีปูรุ่นไน (*Spirulina sp.*) จัดเป็นสาหร่ายสีเขียวแกมน้ำเงิน (blue green algae หรือ cyanobacterium) ที่อุดมไปด้วยโปรตีนและรงค์วัตถุหลักชนิด ได้แก่ คลอโรฟิลล์เอ คาโรทีนอยด์ และไฟโคนินิน (phycobilin) ที่สำคัญคือ คาร์โรทินอยด์ ซึ่งประกอบด้วยแซนโธฟิลล์ (xanthophyll) และ คาร์โรทีน (carotene) เมื่องจากเป็นสารที่ทำให้เกิดสีเหลือง ส้ม แดง ในผิวนัง

และเนื้อปลา (www.kanchanapisek.or.th) นอกจากนี้ สไปรูลิน่า ยังมีผงแพลตที่ไม่หนามากทำให้สัตว์สามารถย่อยได้ง่ายและยังมีโปรดีนสูง (Hill, 1980)

ตารางที่ 1 วิตามินและสารรงค์วัตถุในสาหร่ายสไปรูลิน่า

วิตามิน	เฉลี่ย (มก./ กก.)
ไบโอดิน (เอช) (Biotin (H))	0.4
ไซยาโนโโคบาลามิน (Cyanocobalamin)	2.0
ดี แคลเซียม พานโตธิเนต (De - calcium pantothenate)	11.0
กรดโฟลิก (Folic acid)	0.0
อินโนซิทอล (Inositol)	350.0
กรดนิโคตินิก (พีพี) (Nicotenic acid)	18.0
ไพริดอกซีน (บี6) (Pyridoxine)	3.0
ไรโบฟลาวิน (บี2) (Riboflavin)	40.0
ไทอาเมิน (บี1) (Thiamin)	55.0
โทโคเฟอรอล (อี) (Tocopherol)	190.0
คาโรทีนอยด์ (Carotenoid)	4,000.0
คาโรทีน (Carotene)	1,700.0
แซนโทฟลีส (Xanthophylis)	1,000.0
คริปโตแซนทิน (Cryptoxanthin)	556.0
อีกินโนน (Ekinenone)	439.0
ซีแซนทิน (Zeaxanthin)	316.0

ที่มา : เจียมจิตต์ บุญสม (2535)

สาหร่ายสไปรูลิน่ามีประโภชน์ต่อสัตว์ เช่นช่วยในการลอกคราบในกุ้ง ทำให้สีของไข่ไก่เข้มขึ้น และเพิ่มสีสันให้กับปลา นอกจากนี้มีนุ่มยืดงืดได้ใจประโภชน์จากสาหร่ายสไปรูลิน่าด้วยคือหากบริโภคสาหร่ายสไปรูลิน่าแล้วจะช่วยทำให้รักษามาเพล ทำให้แพลงไฮเรว รักษาเส้นประสาทที่อ่อนล้าไม่ยอมทำงานให้กลับทำงานได้ รักษาการหดตัวของกล้ามเนื้อหัวใจขึ้น เสริมชาตุเหล็กให้กับกล้ามเนื้อหัวใจ รักษาโรคโลหิตจางและช่วยเพิ่มปริมาณเลือด ช่วยให้เส้นโลหิตฟ้อยมีการขยายตัวดีขึ้น ความดันเลือดคง ช่วยการขับถ่ายดีขึ้น เพราะช่วยกระตุ้นการบีบڑูดของลำไส้ รักษาความสะอาดในลำไส้ และขัดคลื่นจากลำไส้ รักษาเส้นเลือดขอด ทำให้เลือดไหลเวียนบริเวณขาได้ดีขึ้น ระงับปวด เช่นปวดจากบาดแผล ริดสีดวงทวาร และอาการ

อักเสบในร่างกาย ขัดกัลน์เหม็นของแพลง และกำจัดกัลน์ตัว ป้องกันมิให้แพลติดเชื้อ และสร้างเซลล์ใหม่ เสริมสมรรถภาพดับ รวมทั้งบรรเทาโรคตับอักเสบ รักษายาแพลงเปื่อยในกระเพาะอาหาร และการอักเสบของทางเดินอาหาร ควบคุมความเป็นกรดในกระเพาะอาหาร ช่วยขับสารพิษ ควบคุมการย่อยอาหาร คลอดนูตรจ่าย ปรับระดับน้ำตาลในเลือดในรายที่เป็นเบาหวาน รักษาหวัด เสริมสุขภาพในรายที่เป็นหนองหีดรักษาอาการเจ็บคอท่อนซิลล์อักเสบ

การเกิดสีในตัวปลา

การเกิดสีในปลาเกิดจากสารรงควัตถุคิโรทินอยด์ซึ่ง คาโรทีนอยด์ (Carotenoid) เป็นสารสีที่พบทั่วไปทั้งในพืชและสัตว์ แต่สัตว์ไม่สามารถสังเคราะห์คาโรทีนอยด์ขึ้นมาเองได้ ดังนั้น จะต้องได้รับจากพืชหรือสัตว์ที่เป็นอาหาร โดยตรงและสามารถเก็บเม็ดสีเอาไว้ในตัวของมันหรืออาจเปลี่ยนเป็นรงควัตถุรูปอื่นได้ (Fox, 1957) คาโรทีนอยด์เป็นสารประกอบไฮโดรคาร์บอนที่ไม่อิ่มตัวประกอบด้วยอะตอมของคาร์บอนต่อกันเป็นสายยาว คาโรทีนอยด์ไม่ละลายในน้ำแต่ละลายในไขมัน (Fox and Vevers, 1960)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานชื่น ชลสวัสดิ์ (2532) ใช้สาหร่ายสีปีรูไล่น่าสอดเป็นส่วนประกอบของอาหารเพื่อเลี้ยงปลาตะเพียนและปลาดุกอุย พบร้าอาหารที่มีส่วนผสมของสาหร่ายสีปีรูไล่น่าตั้งแต่ 5% ขึ้นไป มีผลทำให้สีของเนื้อปลาดุกอุยเข้มขึ้นตามปริมาณของสาหร่ายที่เพิ่มขึ้นและระยะเวลาที่เลี้ยง ส่วนการเจริญเติบโตในปลาตะเพียนขาวจะไม่มีความแตกต่างกัน สำหรับปลาดุกอุยที่ได้รับอาหารไม่มีสาหร่ายสีปีรูไล่น่าทำให้อัตราการเจริญเติบโตต่ำกว่า

Choubert (1979) ทดลองใช้สาหร่ายสีปีรูไล่น่าผสมในอาหารเพื่อเลี้ยงปลา rainbow trout ในอัตรา 2.5, 5, 10 และ 20% โดยนำหนักมีผลทำให้เนื้อปลามีสีน้ำตาลแกรมเหลือง

ปิยะพงษ์ โชคพันธ์ (2527) ทดลองเลี้ยงลูกปลากระพงขาว (*Lates calcarifer*) ขนาด 2.5 – 3 เซนติเมตร นาน 60 วัน ในบ่อคอนกรีตด้วยเนื้อปลาผสมสาหร่ายสีปีรูไล่น่าด้วยอัตราส่วน 0, 15, 30% ผลการทดลองพบว่า อาหารเนื้อปลาสัดที่ผสมสาหร่ายสีปีรูไล่น่าที่ระดับ 15 และ 30% ผลการเจริญเติบโตใกล้เคียงกัน

วุฒิพร พรหมบุนทอง (2527) ทดลองใช้รังวัตถุแคร์ทินที่ได้จากแหล่งต่างๆ เร่งสีปลาแฟนซีคิร์ฟโดยทดลองนำไปในโปรดีนจากปลาป้านรณะเวลาเลี้ยงอย่างน้อย 8 สัปดาห์ จากการทดลองสรุปได้ว่า สาหร่ายสีปีรูไล่น่าจัดเป็นสารเร่งสีที่ให้ผลต่อความเข้มของสีปลาแฟนซีคิร์ฟคือที่สุดทั้งหมด

Ouzon et al (1981) ทดลองใช้สาหร่ายสีปีรูไล่น่าเป็นส่วนผสมของอาหารเลี้ยงกุ้ง *Penaeus japonicus* ระยะ juvenile พบร้าอาหารที่มีส่วนผสมของสาหร่ายสีปีรูไล่น่า 8% ให้การเจริญเติบโตดีอัตราการอดสูงและให้สีเข้มที่สุดเมื่อใช้สาหร่ายชนิดอื่นมาแทน ปรากฏว่าสีของกุ้งจะดองอย่างชัดเจนส่วนการเจริญเติบโตไม่แตกต่างกัน

จากประโภชันของสไปร์ไลน่าและใบกระถิน ดังที่กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการทดลองพัฒนาอาหารปลาสวายงานสำหรับปลาแฟนซีคาร์ฟ โดยการนำสไปร์ไลน่าและใบกระถินมาใช้ทดแทนการ์โนทินอยด์สังเคราะห์ที่มีราคาสูง เพื่อศึกษาอัตราส่วนของใบกระถินป่นและสไปร์ไลน่า ที่มีผลต่ออัตราการเจริญเติบโตและความเหมาะสมในการเกิดสีของปลาแฟนซีคาร์ฟ

อุปกรณ์และวิธีการ

วางแผนการทดลองแบบสุ่มตกลอต (Completely Randomized Design : CRD) โดยกำหนดเป็น 5 ชุดการทดลอง (Treatments) ชุดละ 3 ชั้า (Replication) โดยแต่ละชุดให้อาหารทดลองที่เสริมด้วยใบกระถินป่นและสาหร่ายสไปร์ไลน่าสดในอัตราที่แตกต่างกัน ตามตารางที่ 3

1. การเตรียมอุปกรณ์การเลี้ยง

ใช้กระเบ行驶พลาสติกขนาด $44 \times 63 \times 29$ เซนติเมตร ภายในจะบะเติมน้ำ 30 ลิตรทุกๆ กะบะ ติดตั้งอุปกรณ์ให้อาหารและอุปกรณ์กรองน้ำ 1 ชุดเพื่อให้มีคุณภาพน้ำเหมาะสมตลอดการเลี้ยง

2. การเตรียมลูกปลา

นำพันธุ์ปลาแฟนซีคาร์ฟสายพันธุ์ (Cha-goi) ขนาดน้ำหนักเฉลี่ย 1 กรัม จำนวน 300 ตัว โดยจะปล่อยลงเลี้ยงในกะบะฯ ละ 15 ตัว และคัดลอกปลาที่มีขนาดใกล้เคียงกันและคัดเลือกปลาแฟนซีคาร์ฟที่ยังไม่เกิดสีมาใช้ในการทดลอง จากนั้นเริ่มฝึกให้ปลากินอาหารทดลองสูตรที่ 1 ประมาณ 2 สัปดาห์ เพื่อให้ปลายอมรับอาหารได้ดีและคุ้นเคยกับสภาพการทดลองและเคยสังเกตการกินอาหารของลูกปลาเหล่านั้นถ้าลูกปลายอมรับอาหารจึงเริ่มดำเนินการทดลอง ก่อนดำเนินการทดลองนำไปวัดสีเพื่อเป็นข้อมูล เปรียบเทียบเมื่อสิ้นสุดการทดลอง

3. การเตรียมอาหาร

เตรียมอาหารทดลอง โดยใช้วัตถุคุบิตามตารางที่ 2 ซึ่งมีขั้นตอนและวิธีการดังนี้ (นกมล อัศวเกศมณี, 2547)

3.1. นำส่วนผสมต่างๆ ไปชั่งน้ำหนักโดยใช้เครื่องชั่ง 2 ตำแหน่งเพื่อให้ได้ปริมาณของวัตถุคุบิอาหารที่ถูกต้องและมีโปรดีนตามที่ต้องการ

3.2. การผสมอาหารควรผสมวัตถุคุบิที่เป็นของแห้งก่อน โดยผสมวัตถุคุบิที่มีปริมาณมากแล้วค่อยทยอยผสมวัตถุคุบิที่มีปริมาณน้อยลงทีหลัง และค่อยผสมให้เข้ากันอีกครั้ง จากนั้นผสมน้ำเพื่อช่วยในการยึดเกาะของอาหาร และผสมต่อไปจนอาหารเป็นเนื้อเดียวกันโดยใช้เครื่องผสมอาหาร

3.3. นำอาหารที่ผสมเป็นเนื้อเดียวกันไปอัดเม็ด โดยใช้เครื่องอัดเม็ดอาหารและทำการลดความชื้น โดยการผึ่งแดดและเก็บรักษาอาหารในสภาพที่ป้องกันไม่ให้ความชื้นเข้าไปสัมผัสกับอาหาร ซึ่งจะมีผลทำให้อาหารเสื่อมคุณภาพ

ตารางที่ 2 แสดงวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตอาหารทดลอง

วัตถุดิบ	สูตรที่ 1	สูตรที่ 2	สูตรที่ 3	สูตรที่ 4	สูตรที่ 5
รำลະເອີຍດ	20	20	20	20	20
ปลาข้าว	17	17	17	17	17
ากຄ້ວແຫຼ່ອງ	20	20	20	20	20
ปลาป่น	20	20	20	20	20
ใบกระถินป่น	20	15	10	5	-
วิตามินและแร่ธาตุ	3	3	3	3	3
สาหร่ายสไปรูลิน่า	-	5	10	15	20

4. การทดลองเลี้ยง

เลี้ยงปลาแพนซีคาร์ฟในกะบะพลาสติกให้อาหารวันละ 2 ครั้ง เวลา 8.30 น. และ 16.00 น. โดยการตรวจสอบการเจริญเติบโตและอัตราการรอด 2 สัปดาห์ต่อครั้ง โดยชั่งน้ำหนัก และนับจำนวนตัว ตลอดเวลาในการเลี้ยงจะต้องคุณตะกอนและเปลี่ยนถ่าน้ำทุกวันประมาณ 20% เพื่อควบคุมคุณภาพน้ำทดลองการเลี้ยงจนกระทั่งสิ้นสุดการทดลองประมาณ 60 วัน

5. การประเมินอิทธิพลของอาหารทดลอง

5.1 ประเมินอิทธิพลของอาหารทดลองสูตรต่างๆ ต่อการเจริญเติบโตและอัตราการรอดตายของปลาทำได้โดยการคำนวณจากค่าดังต่อไปนี้ น้ำหนักที่เพิ่มขึ้น (Weight gain, WG) ความยาวที่เพิ่มขึ้น (Length gain, LG) เปอร์เซ็นต์น้ำหนักที่เพิ่มขึ้นเมื่อสิ้นสุดการทดลอง (Percentage Weight Gain, PWG) อัตราการรอดตาย (Percentage of Survival Rate)

5.2 ประเมินอิทธิพลของอาหารทดลองสูตรต่างๆ ต่อการเกิดสีโดยการนำปลาแพนซีคาร์ฟไปวัดความเข้มสี โดยใช้เครื่องวัดความเข้มสีรุ่น Color Flex ยี่ห้อ Hunter Lab

6. นำข้อมูลจากการทดลองที่ได้ไปวิเคราะห์ความแตกต่างของน้ำหนักที่เพิ่มขึ้น เปอร์เซ็นต์น้ำหนักที่เพิ่มขึ้นเมื่อสิ้นสุดการทดลองความยาวที่เพิ่มขึ้น และอัตราการรอดตาย โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวน และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้วิธี LSD ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยใช้โปรแกรม SPSS Version 10

ผลการทดลองและวิจารณ์

จากการทดลองเลี้ยงปลาแพนซีคาร์ฟที่มีน้ำหนักเฉลี่ย 1 กรัมโดยใช้สูตรอาหารทดลองที่มีอัตราส่วนของใบกระถินป่นและสาหร่ายสไปรูลิน่าสัดแตกต่างกัน 5 สูตร เป็นเวลา 8 สัปดาห์ ได้ผลการทดลอง ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 อิทธิพลของอาหารทดลองต่อปลาแฟนซีคราฟท์ไดร์บอาหารที่แตกต่างกัน 5 สูตร

อิทธิพลของอาหาร	สูตรที่ 1	สูตรที่ 2	สูตรที่ 3	สูตรที่ 4	สูตรที่ 5
นน.ปลาเริ่มต้น (ก./ตัว)	$1.13^a \pm 0.10$	$1.07^a \pm 0.00$	$1.16^a \pm 0.14$	$1.27^a \pm 0.14$	$1.23^a \pm 0.10$
นน.ปลาเมื่อสิ้นสุดการทดลอง (ก./ตัว)	$3.18^a \pm 0.62$	$3.48^a \pm 0.28$	$3.11^a \pm 0.53$	$3.47^a \pm 1.00$	$3.18^a \pm 0.62$
นน.ปลาที่เพิ่มขึ้น (ก./ตัว)	$2.06^a \pm 0.54$	$2.41^a \pm 0.17$	$1.95^a \pm 0.43$	$2.20^a \pm 0.36$	$1.94^a \pm 0.63$
ความยาวปลาเริ่มต้น (ซม./ตัว)	$3.47^a \pm 0.32$	$3.03^a \pm 0.16$	$3.33^a \pm 0.17$	$3.47^a \pm 0.32$	$3.47^a \pm 0.24$
ความยาวปลาเมื่อสิ้นสุดการทดลอง (ซม./ตัว)	$4.95^a \pm 0.33$	$4.93^a \pm 0.64$	$4.79^a \pm 0.60$	$4.71^a \pm 0.66$	$4.50^a \pm 0.33$
ความยาวปลาที่เพิ่มขึ้น (ซม./ตัว)	$1.48^a \pm 0.57$	$1.90^a \pm 0.64$	$1.46^a \pm 0.68$	$1.24^a \pm 0.63$	$1.03^a \pm 0.28$
PWG (%)	$183.38^a \pm 36.07$	$224.92^a \pm 18.79$	$167.56^a \pm 32.04$	$173.50^a \pm 25.61$	$159.01^a \pm 54.25$
อัตราการอด (%)	$37.78^a \pm 1.23$	$68.89^a \pm 1.27$	$46.79^a \pm 0.82$	$28.86^a \pm 0.96$	$37.81^a \pm 1.23$

หมายเหตุ : ตัวอักษรที่แตกต่างกันตามแนวอนဆดงว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติ ($p < 0.05$)

อัตราการเจริญเติบโต

การเจริญเติบโตทั้งในด้านความยาวและน้ำหนัก เมื่อนำไปเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพบว่าไม่มีความแตกต่างทางสถิติ ($p > 0.05$) โดยในด้านความยาวและน้ำหนักเฉลี่ยสูตรที่ 2 เป็นสูตรที่มีความยาวที่เพิ่มขึ้นเฉลี่ยมากที่สุดคือ 1.9 เซนติเมตร / ตัว และน้ำหนักเฉลี่ยมากที่สุดคือ 2.41 กรัม / ตัว ซึ่งมีความสอดคล้องกับการทดลองของ ปิยาลัย หมานันท์ (2547) ได้อุบัติสูตรกุ้งแซบบี้ (*Penaeus merguiensis*) ระยะโพสพลาเร็ว 10 – 20 ด้วยสาหร่ายสาปูรุ่นนำ เมื่อสิ้นสุดการทดลองมีความยาวมากที่สุด 9.5 มม. ส่วนในด้านน้ำหนักเฉลี่ยการทดลองที่ผ่อนสาหร่ายสาปูรุ่นนำ 1 และ 5% จะมีน้ำหนักเฉลี่ยมากกว่าชุดอื่น ๆ

อัตราการรอดตาย

อัตราการรอดตายของปลาแฟนซีคราฟท์เมื่อสิ้นสุดการทดลองพบว่าอาหารในสูตรที่ 2 มีอัตราการรอดสูงสุดคือ 68.89% ผลจากการวิเคราะห์ความแตกต่างทางสถิติของอัตราการรอดที่เลี้ยงด้วย

อาหารทดลองสูตรต่างๆ พบร่วมความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($p < 0.05$) (ตารางที่ 3) อัตราการรอดดำเนินอาจจะเนื่องจากคุณภาพของปลา芬ซีเคาร์ฟมักจะติดโรคในฤดูหนาวที่มีภูมิคุ้มกันโรคอ่อนแอกลาง และความต้องการอาหารของปลา芬ซีเคาร์ฟจะเปลี่ยนไปเมื่ออุณหภูมิลด (ปกรณ์ ชินไพศาล ,2547)

อิทธิพลของอาหารทดลองต่อสีปลา芬ซีเคาร์ฟ

จากการเปรียบเทียบสีจำตัวปลาที่เดียงด้วยอาหารทดลองทั้ง 5 สูตร หลังจากเดียงปลาจนครบ 8 สัปดาห์ ก็นำปลา芬ซีเคาร์ฟไปวัดสี โดยใช้เครื่องวัดความเข้มสีรุ่น Color Flex ยี่ห้อ Hunter Lab ผลปรากฏดังนี้ (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 ค่าการวัดสีของปลา芬ซีเคาร์ฟ

อิทธิพลของอาหาร	L^*	a^*	b^*
สูตรที่ 1	68.74	1.94	20.13
สูตรที่ 2	66.64	0.76	18.50
สูตรที่ 3	71.19	0.96	19.68
สูตรที่ 4	46.75	8.62	26.06
สูตรที่ 5	61.38	3.17	21.30

โดย L^* ใช้กำหนดค่าความสว่าง (Lightness)

$L = 0$ = perfect black sample

$L = 100$ = perfect white sample

a^* ใช้กำหนดสีออกแดงหรือสีออกเขียว

a เป็น + วัตถุมีสีออกแดง

a เป็น - วัตถุมีสีออกเขียว

b^* ใช้กำหนดสีออกเหลืองหรือออกน้ำเงิน

b เป็น + วัตถุมีสีออกเหลือง

b เป็น - วัตถุมีสีออกน้ำเงิน

จากการวัดค่าสี พบร่วมว่า ปลา芬ซีเคาร์ฟที่ได้รับอาหารทดลองสูตรที่ 4 มีค่าที่ได้ค่อนข้างเป็นสีแดงเหลืองเพราะปลา芬ซีเคาร์ฟที่มีสีสมสุดใส่จะถูกพิจารณาว่าเป็นปลาที่มีคุณภาพดีกว่า และเป็นที่ต้องการของตลาดมากกว่าปลาตัวที่มีสีแดงออกม่วง (ปกรณ์ ชินไพศาล , 2547)

บทสรุป

ผลการใช้ในกระถินปั่นและสาหร่ายสีปูรุ่งไล่น่าในปริมาณใบกระถินปั่น 20, 15, 10, 5, 0% และสาหร่ายสีปูรุ่งไล่น่า 0, 5, 10, 15 และ 20% ทดสอบเดียงปลาแฟนซีการ์ฟลายพันธุ์ Chagoi ที่มีน้ำหนักเฉลี่ยเริ่มต้น 1.2 กรัม พบร่วมกับการเจริญเติบโตไม่มีความแตกต่างทางสถิติ ($p > 0.05$) แต่อัตราการรอดตายที่เลี้ยงด้วยอาหารสูตรที่ 2 (ผสมใบกระถินปั่น 15 และสาหร่ายสีปูรุ่งไล่น่า 5%) จะมีอัตราการรอดสูงคือ 68.89% ซึ่งมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) เมื่อเปรียบเทียบกับปลาที่เลี้ยงด้วยอาหารสูตรอื่นๆ ซึ่งไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ ($p > 0.05$)

การใช้ในกระถินและสาหร่ายสีปูรุ่งไล่น่าเป็นส่วนผสมของอาหาร ในการเลี้ยงปลาแพนซ์ คาร์ฟ สามารถเร่งสีปลาแพนซ์คาร์ฟได้โดยความเข้มของสีปลาจะมีความแตกต่างกันแล้ว แต่ ขั้ตราส่วนของในกระถินและสาหร่ายสีปูรุ่งไล่น่าค่าคะแนนสีของปลาที่ได้รับอาหารสูตรที่ 4 (ผสม ในกระถิน 5 และสาหร่ายสีปูรุ่งไล่น่า 15%) เป็นสูตรอาหารที่มีความเข้มสีมากที่สุด นอกจากนี้ ในสาหร่ายสีปูรุ่งไล่น่าจะมีคาโรทีนอยด์ชนิดเดียวกับที่พบในผิวนังปลาแพนซ์คาร์ฟ และยังเป็น คาโรทีนอยด์จากแหล่งธรรมชาติจึงควรที่จะนำมาใช้เป็นส่วนผสมในอาหารเลี้ยงปลาแพนซ์คาร์ฟ

เอกสารอ้างอิง

เจียมจิตต์ บุญสม. 2535. ความลับของสาหร่ายเกลียวทอง : ผลการรักษาโรคที่นายแพทย์ชาวญี่ปุ่นค้นพบ. งานแปลอันดับที่ 105 สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ สาขาเกษตรศาสตร์ และชีววิทยา. 239 หน้า

ธิตา เพชรตน์. 2546. การเพาะเลี้ยงสุไพรุ่นนำแบบเศรษฐกิจพอเพียง. สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์วันนี้ชาญฝี.

นฤมล อัศวเกศมนี. 2547. การเลี้ยงปลา养成. มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.หน้า 99 - 110.

บานชื่น ชาลสวัสดิ์. 2532. การใช้สารร้ายกลีบว่องสอดเป็นส่วนประกอบของอาหารสมสำหรับเด็กปัลตะเพียงขาวและปัลตากุย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.หน้า 10 - 80.

ปกรณ์ ชินไพบูลย์.2547. คู่มือปลาкар์ฟ. โรงพยาบาลพิษณุโลก

ปิยพงศ์ โภคพันธุ์. 2527. การทดลองเลี้ยงลูกปลากระเพงขาว *Lates calcarifer* (Bloch) ด้วยเนื้อปลาบดผสมสาหร่ายสีปูรุ่นน้ำผึ้ง, 1-14. ใน รายงานประจำปี 2525-2526. สถานีประมงครัวราชานา, ชลบุรี. หน้า 9.

ปีyaลัย เหงวานนท์ และคณ. 2547. ผลของการใช้สาปรุ่น่า (*Spirulina pantensis*) ในการอนุบาลลูกกุ้งแซบวัย (*Penaeus merguiensis*) ระยะโพสต์ลาร์ว่า (พี10 - พี20). ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงชายฝั่งนครศรีธรรมราช. นครศรีธรรมราช. หน้า 1 - 8.

- เรณุ เทพประภา สมคิด พรหมนา และประสาน จึงอยู่สุข. 2545x. การผลิตคุณภาพดีและวิธีการประเมินราคาเพื่อรับซื้อเป็นอาหารโโค. สัตวบาล. 12(59): 16 - 21.
- ชุติพง พรมชุมทอง. 2527. ผลของรังควัตถุค่าโกรทีนอยด์ที่ได้จากแหล่งต่างๆ ต่อการเปลี่ยนสีของปลาแพนซีкар์ฟ. *Cyprinus carpio Linn.* วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ. 120หน้า
- สายัญห์ ทัศศรี. 2540. พืชอาหารสัตว์เขตหนาว การผลิตและการจัดการ. ภาควิชาพืชไร่ฯ คณะเกษตร. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุนาลี ดุลยอนุกิจ. 2539. ผลของระดับความเข้มข้นต่าง ๆ ของไนโตรเจนและฟอสฟอรัสในสูตรอาหาร zarrouk ต่อการเติบโตของสาหร่ายเกลียวทอง. [online-Aviable] <http://kanchanapisek.or.th>.
- หนังสือพิมพ์เดลินิวส์. 2542. สาหร่ายเกลียวทอง แบบที่เรียกที่มากด้วยคุณประโยชน์. [online – Aviable] <http://www.elib - online.com>.
- Choubert, G., Jr. 1979. Tentative utilization of spirulina algae as a source of carotenoid pigments for rainbow trout. Aquaculture. 18: 135-143.
- Fox, H. M and G. Vevers. 1960. The nature of Animal Colours. Sidgwick and Jackson Limited, London. 270 p.
- Fox, H. M. 1957. The pigment of fishes, p. 365-385. In M.E. Brown (ed), physiology of fish. Academic press, New York.
- Hill, C. 1980. The Secrets of Spirulina. University of the trees Press, California. 218p.
- Ouzon, G., R. Dos Santos, M. Hew and G. Polulaouec. 1981. Use of spirulina in shrimp (*Penaeus japonicus*) diet. J. World Maricult. Soc. 12:281 - 291.